

2008-03-14

Enheten för sällskapsdjur

Föreskriftsdokumentation

Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:18) om uppfödning, försäljning och förvaring av hundar samt om förvaringsutrymmen för och avel med hundar och katter är i huvudsak från 1995 och vissa av föreskrifterna i den byggde på den kunskap och erfarenhet som fanns då. Den författningen innehöll heller inga skötsel-föreskrifter för hund och katt. Detta beror på att Jordbruksverket inte hade bemyndigande att föreskriva om skötselbestämmelser för hund och katt 1995.

Djurskyddsmyndigheten skickade ut ett brev före arbetet med författningen som förklarade att ett ”föreskriftsprojekt” skulle starta, där myndigheten skulle revidera ett antal äldre författningar. I brevet bjöd Djurskyddsmyndigheten in intresseorganisationer, länsstyrelser, kommuner, med flera att komma med förslag om vad som behövde förändras i de nuvarande författningarna. När det gällde L 102 så kom det in flera förslag på förändringar både från myndigheter och från intresseorganisationer. Många av förslagen beaktades. Djurskyddsmyndigheten inbjöd sedan till en hearing för att diskutera ett remissförslag. Detta remissförslag reviderades till viss del efter hearingen och gick sedan ut på remiss.

1 KAP. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

1 §

Denna paragraf fastställer att författningen gäller allt hållande av hund och katt förutom vissa undantag. Försöksdjur är helt undantagna eftersom de har egna bestämmelser. Djursjukhus och kliniker är undantagna i vissa delar som anses vara svåra och vissa fall olämpliga att tillämpa på djurkliniker. Det gäller t.ex. måtten på boxar och rastgårdar för patienterna, där man ibland måste ha mindre mått för att djuren inte ska röra sig för mycket p.g.a. skador och sjukdom.

Försvaret har förut varit helt undantagna, men de omfattas nu av bestämmelserna utom vid insatser och vid övning inför insatser. Det är inte motiverat att försvaret ska undantas från t.ex. utrymmeskraven. Däremot så kan det finnas tillfällen vid insatser när bestämmelserna inte får förhindra försvaret från att agera.

Polisen har inte varit undantagna förut men det har kommit in en begäran från Rikspolisstyrelsen att polis med polishund ska undantas vid insatser och vid övning inför

insatser. Liksom för försvaret, så det kan komma situationer t.ex. vid ett ingripande där polisen inte alltid kan uppfylla bestämmelserna.

2 §

Här räknas andra väsentliga lagstiftningar upp som § 16-tillstånden, transporter samt lagen (2005:1150) om tillsyn över hundar och katter som bl.a. innehåller regler om märkning och registrering av hundar.

3 §

Denna paragraf innehåller definitioner av uttryck som förekommer i författningen.

Förvaringsutrymmen för hund och katt

4 § Inomhusutrymmen för hundar och katter ska vara försedda med fönster för att släppa in dagsljus.

Detta är en ny bestämmelse. I 2 § djurskyddsförordningen (1988:539) står att djurstallar ska vara försedda med fönster. De flesta har nog tolkat att det gäller även hund- och kattstallar. För att det inte ska råda någon tvekan om vad som gäller har vi gjort detta förtydligande, eftersom det är rimligt att även hundar och katter ska ha tillgång till dagsljus. Det finns inga krav på att varje box ska ha fönster men har man täta väggar i boxarna så måste varje box ha fönster för att alla ska få tillgång till dagsljus. Om fönstren placeras så att djuren kan se ut blir det också en miljöberikning. Det är väl känt att katter gärna sitter i fönster för att se ut i omgivningarna och även hundar tycker om av att se vad som händer utanför fönstret. Våglängden är en egenskap hos ljus som kan påverka djurens välfärd. T.ex. rhesusapor på laboratorier visar mera onormala beteenden när de hålls under artificiellt ljus jämfört med naturligt fullspektrum ljus (O'Neill 1989).

5 § Förvaringsutrymmen, förutom bostäder, för hundar och katter ska vara konstruerade så att de är enkla att inspektera samt att rengöra och desinficera.

Det här är del av en gammal paragraf, 4 § första stycket i DFS 2004:18. Att bostäder är undantagna beror på att man inte ska kräva att all inredning och möbler i ett hem måste vara lätta att rengöra och desinficera.

6 § Inomhusutrymmen ska vara ventilerade och isolerade så att de håller en temperatur och luftfuktighet som är lämplig för de djur som hålls där.

Hundar och katter får endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden:

Ammoniak: 10 ppm
Koldioxid: 3000 ppm

Första meningen är delvis gammal bestämmelse 4 § andra stycket DFS 2004:18.

Förändringen är att utrymmet nu alltid ska vara isolerat. Inomhusutrymmen ska vara isolerade för att skapa ett bättre klimat inomhus och möjliggöra för hunden och katten att enklare hålla en termisk komfort.

Luftföroreningar är ett värde på hur ventilationen fungerar i en byggnad. Det finns inga riktvärden för hund och katt när det gäller luftföroreningar men vi har tagit de som gäller för andra djur för att det ska finnas något att gå efter. Riktvärdena är så högt satta att det vid normal och bra hund- och katthållning inte ska vara några problem att efterleva dem. Om ammoniakhalten stiger över 10 ppm så känns det tydligt. Koldioxid är luktlös men orsakar huvudvärk hos människa vid för höga värden. (För människor på kontor bör gränsen inte överskrida 1000 ppm mer än tillfälligt.)

Allmänna rådet 1 kap. 6 §

Temperaturen inomhus i hund- och kattstallar bör vara 10 – 21 °C, beroende på hundens eller kattens ålder och ras. Gamla och mycket unga individer behöver vanligtvis högre omgivningstemperatur.

Det har diskuterats vilken temperatur man ska ha inomhus i hund- och kattstallar. Det finns inga riktigt bra rekommendationer förutom för hundar och katter i laboratoriemiljö. Det allmänna rådet kommer från Finlands allmänna rekommendationer.

7 § Inomhusutrymmen för hundar och katter ska vara försedda med belysning. Belysningsarmaturen ska vara placerad och belysningsstyrkan reglerad och riktad så att de djur som vistas i utrymmet inte utsätts för obehag.

Detta är en del en gammal regel (4 § 4 stycket DFS 2004:18). Intentionen med andra meningen är att belysningen inte ska skapa obehag hos djuren, t.ex. bör en skarp ljuskälla inte riktas direkt mot djuren.

8 § I hund- och kattstallar samt rastgårdar ska fönster, elektriska ledningar, element, belysningsanordningar samt annan inredning som kan utgöra skaderisk och som djuren kan nå, vara försedda med lämpliga skydd eller vara utförda så att skaderisk inte föreligger. Även i andra utrymmen ska skaderisken minimeras.

Denna regel finns i lite olika utföranden i både L 100 och L 108, det fanns även ett allmänt råd i Lantbruksstyrelsens kungörelse (LSFS 1982:21) om djurhållning m.m. (L 3) om att djuren inte skulle skada sig av inredningen. Finns det fönster eller elledningar som djuren kan nå ska dessa ha skydd så att djuren inte kommer till skada.

”Andra utrymmen” gäller även bostäder där det inte är meningen att man ska ställa orimliga krav som exv. skydd för fönster eller att ta bort alla el-sladdar i vardagsrummet, men man ska dock göra vad man kan för att hunden och katten inte skada sig även i bostaden. Det är speciellt viktigt att skydda unga individer som är nyfikna och tuggar på allt.

9 § I hund- och kattstallar ska det finnas förutsättningar att rädda djuren vid brand.

Detta krav finns även i L 100 för lantbrukets djur. Vad som krävs är att man kan se att hundarna och katterna ska kunna räddas vid en brand, t.ex. ska det finnas en lättillgänglig och snabb väg att få ut djuren om det börjar brinna. Vid stora anläggningar och flera anställda kanske det är bra om det finns en instruktion för vad man ska göra vid brand.

10 § Större anläggningar ska ha utrymmen för:

1. foder och foderhantering
2. bad och skötsel för djuren, samt
3. isolering och vård av sjuka djur

Detta är också delvis en gammal regel (4 § 5 stycket (DFS 2004:18) samt ett gammalt allmänt råd. Utrymme för isolering och vård av sjuka djur har tillkommit. Den är också förändrad så att man inte längre behöver särskilt utrymme för foder och foderhantering samt för bad och skötsel av djuren. Detta grundar sig på att större anläggningar definieras som de anläggningar som behöver § 16-tillstånd. Ett § 16-tillstånd gäller även för dem som har mer än 9 egna hundar eller katter. Det skulle bli ett orimligt krav om de här djurägarna skulle tvingas att bygga t.ex. ett separat badrum bara för sina egna hundar eller katter.

11 § Inomhusutrymmen och kojor ska vara anpassad till antalet djur som hålls i detta utrymme och samtliga djur ska samtidigt ha tillgång till en liggplats.

Detta är en lite omarbetad gammal bestämmelse (5 § DFS 2004:18) men betydelsen är samma som förut.

12 § Liggplatserna i inomhusutrymmen och kojor ska vara torra och rena och ha mjukt underlag. Liggplatserna ska vara så stora att djuren kan ligga ner i naturlig ställning.

I 7 § andra stycket DFS 2004:18 sägs att underlaget i kojan ska vara torrt, mjukt och rent. I de nya bestämmelserna utökas bestämmelsen att gälla även andra inomhusutrymmen. Det är naturligtvis meningen att hundar och katter ska ha mjukt underlag även i boxar och andra inomhusutrymmen. Mjuka underlag behövs för att undvika tryckskador på djuren, detta är viktigare ju tyngre djuret är. Halm kan t.ex. vara bra underlag i kojor eftersom hundarna inte kan dra ut det i rastgården eller bita sönder halmen, som den kan med täcken, filter och dynor.

*Allmänna råd till 1 kap. 12 §
Hundar bör ges möjlighet att bädda.*

Vissa hundar tycker väldigt mycket om att bädda runt i sin bädd innan de lägger sig till ro. För att beteendet ska kunna utövas på ett bra sätt krävs att det finns något slags löst bäddmaterial som en filt eller dylikt.

13 § Digivande tikar och digivande honkatter ska ha tillgång till en lugn och ostörd plats för sig och ungarna.

Många hundar och katter föds upp i hemmiljö, vilket naturligtvis är bra, men djuren ska kunna känna att de har en fredad plats, t.ex. ett särskilt rum eller vrå, där de får vara ifred från barn och allt annat som kan vara störande.

14 § Hundar och katter får inte förvaras i bur utom vid följande tillfällen.

1. Hundar och katter får förvaras i bur på utställning, tävling och prov samt vid träning inför tävling. Buren ska då vara täckt på minst två sidor och hundar ska rastas minst varannan timma.
2. Vid transport i samband med tävling samt vid träning inför tävling, får hundar på tävlingsplatsen och till och från tävlingsplatsen och träningsplatsen övernatta i transportmedlet.
3. I samband med jakt får hundar förvaras i bur max 8 timmar per dygn om de rastas minst var tredje timme.
4. I samband med transport får hundar och katter förvaras i bur. Dock får förvaringen inte överstiga tre timmar då bilen står stilla.

Vid förvaring enligt ovan ska bestämmelserna i 6 kap. 36 § samt utrymmesmåtten i bilagor 1.7 och 1.8 Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:10) om transport av levande djur följas. Vid förvaring enligt punkten 2 ovan ska dessutom särskild hänsyn tas till säkerheten.

I den nuvarande författningen finns ett allmänt råd som säger att man bara bör förvara hundar och katter tillfälligt i bur. Det har tolkats av Jordbruksverket i ett flertal yttranden att med tillfälligt menas ca en timma och inte regelbundet återkommande. Det har dock visat sig vara svårt för djurskyddsinspektörer att avgöra om hunden bara sitter i buren tillfälligt eller om den sitter där nästan jämt, därför regleras nu vid vilka tillfällen det kan anses vara tillåtet att använda bur som förvaring till hund.

Man får enligt 4 punkten ha med hunden när man handlar förutsatt att hunden inte ska behöva sitta i bilen mer än tre timmar när bilen står stilla. Det är dock inte meningen att man ska ha hunden i bilen medan man arbetar. Man måste ordna det bättre för hunden under den tiden.

Enligt 2 punkten får man övernatta hundar och katter i bur i bilen på väg till och under tiden man är på utställning, tävling och prov samt vid träning inför tävling. De behöver inte rastas under natten, som vissa remissinstanser har befarat.

3 punkten har kommit till för att det finns ett krav på eftersökshund vid jakt av björn, lo, älg, hjort, rådjur, mufflonfår och vildsvin i 17 § andra stycket jaktförordningen (1987:905).

Djur ska ha möjlighet till rörelsefrihet, möjlighet att reglera temperatur genom att lägga sig på olika ytor samt möjlighet att utföra naturliga beteenden. Detta blir omöjligt vid burförvaring. Det finns forskning som visar att hundar i burförvaring får abnorma beteenden (Suzanne Hetts et. al. 1991, Robert C. Hubrecht et al 1992; Bonnie Beerda et al 1999). Det har också visat sig att hundar som sitter i en transportbur (som tar upp halva utrymmet i en ”normal” kombibil) har högre hjärtfrekvens än vad som är normalt enligt en nyligen gjord studie (Agneta Ljungqvist, 2006). Detta indikerar att hundar känner en viss stress när de har så liten rörelseyta.

I ett sådant litet utrymme som en bur har hunden och katten väldigt liten möjlighet att kontrollera sin situation. Många forskare har argumenterat för att kontroll är viktig för djurens välfärd (e.g. Friend 1991; O'Neill 1989). Vissa forskare anser att om djuren har kontroll över åtminstone några aspekter i deras omgivning så är det en livsviktig faktor som främjar den psykologiska välfärden hos djur i fångenskap (Bloomsmit et al 2000;

Markowitz 1979; Novak och Drewson 1989; Snowdon och Savage 1989). En sådan aspekt kan vara att komma undan något som stressar djuret, t.ex. närgångna människor eller djur.

I en bur blir det också omöjligt att gömma sig. Förmågan att gömma sig är en nödvändighet för katter när de utsätts för en stressfaktor (e.g. McCune 1994; Smith et al 1994; Rochlitz 2000).

Möjlighet finns dock fortfarande att avgränsa ett rum med t.ex. kompostgaller, förutsatt att man uppfyller boxytan i tabellen för hundar. Det är lite svårare att avgränsa ett utrymme i ett rum när det gäller katter eftersom de klättrar eller hoppar över avgränsningar på ett helt annat sätt än hundar.

15 § Hundar och katter som hålls i en rastgård ska ha tillgång till platser som kan ge både skugga och sol samt skydd mot vind och regn. Marken ska vara dränerad så att den inte blir sörjig under normala väderleksförhållanden. Underlaget ska vara av sådant material att hunden eller katten obehindrat kan gå på det.

Om det saknas inomhusutrymme i anslutning till rastgården ska djuren ha tillgång till en koja. Detta gäller inte stora rastgårdar som bara används några timmar under dagen för att rasta hundar.

Det är en lite omgjord gammal regel 6 § från DFS 2004:18. Det finns ett par tillägg i den nya bestämmelsen där vi kräver att underlaget ska vara av sådan karaktär att djuren ska kunna gå på det utan att det gör ont, dvs. djuren ska kunna röra sig i rastgården utan problem. Vass sprängsten är t.ex. inte ett lämpligt underlag eftersom djuren inte kan röra sig obehindrat på det och därmed kommer hundarna och katterna få svårt att utnyttja ytan i rastgården.

Ett undantag finns på att det inte ska behövas koja i stora rastgårdar som är byggda enbart för att rasta hundar någon eller några timmar per dag t.ex. på hundpensionat. Dessa rastgårdar ska vara ordentligt stora enligt definitionen så att hundarna kan springa omkring och rasta av sig och de får inte användas mer än några timmar per dag. Om rastgården används flera timmar om dagen ska djuren ha tillgång till något inomhusutrymme eller koja för att få skydd mot väder och vind.

Skötsel

16 § Tillsyn ska ske minst två gånger om dagen. Unga, sjuka eller skadade hundar och katter ska ses till oftare.

Hur ofta man ska se till en hund eller katt har varit en fråga som har återkommit till myndigheten både från allmänhet och från inspektörer. Djur ska ha tillräcklig tillsyn enligt djurskyddslagen. För hund och katt har vi ansett att de bör ses till minst 2 gånger per dygn. Tillsyn två gånger per dag är speciellt viktigt då de är instängda antingen i lägenhet, annan bostad eller i katt- eller hundstall. Det är heller inte lämpligt att ha sin hund eller katt på en gård där man inte bor och bara åka dit en gång per dygn för att se till den och ge den mat. Man kan inte anse att 4 § i djurskyddslagen uppfylls med en sådan hund- eller katthållning. En hund ska som minst ha sällskap några timmar per dygn, men den ska också ses till minst

ett par gånger per dag. Hundar är utpräglade flockdjur som bör ha någon form av sällskap de flesta av dygnets timmar. Även katter är ganska sociala. Det stämmer inte att katter är helt solitära djur som man förut har hävdad. Tvärtom hävdar Ottaway och Hawkins (2003) att katter är sociala om de kan och lever i grupper mestadels bestående av honkatter som är släkt med varandra och deras ungar, och att de lever någonstans där det finns mat.

Det har ifrågasatts om man verkligen kan uppfylla kravet på tillsyn två gånger när man har en katt som går ut och in som den vill. Men man kan argumentera för att om kravet på tillsyn bara skulle vara en gång per dygn, så är det inte säkert att man skulle kunna leva upp till det kravet heller med en utekatt som inte dyker upp varje dag. Det finns naturligtvis undantag, men vår erfarenhet är att om man erbjuder katten mat minst två gånger om dagen så lär den sig den rutinen och kommer hem vid mattillfällena.

Det har också påpekats att det kan vara svårt att hålla kontrollen över ladugårdskatter, men även här ska man ge dem mat regelbundet och veta hur många katter man har och begränsa deras fortplantning. Om man har många katter som får fortplanta sig som de vill, får man dels problem med inavel och dels problem med att känna igen sina katter och får då svårt att veta om vissa katter försvinner eller varför de har försvunnit. Försvinner de pga. att de avlidit eller flyr de för att trycket blivit för stort (för många katter på ett område)? Det är också viktigt att man har katter som är så tama att man kan hantera dem, speciellt om de blir sjuka. Kattens status behöver stärkas, därför behöver det påpekas att man har skyldigheter och ansvar som kattägare. Varje kattägare ska sköta och ta hand om sin katt/sina katter samt förhindra oönskad fortplantning. Förhoppningsvis kommer ett ökat ansvarstagande göra att det på sikt bli sällsynt med förvildade och övergivna katter.

17 § Hundar och katter ska få sitt behov av social kontakt tillgodosett.

Den här paragrafen har kommit till bland annat för de hundar som bor i hundgårdar och katter som bor instängda någonstans ska få mer social kontakt än bara två snabba tillsynsbesök per dag.

Eftersom många, speciellt hundar som lever i rastgårdar, lever ett ganska ensamt liv kommer nu krav på att de ska få sitt behov av social kontakt tillgodosett. Det räcker inte med tillsyn två gånger dag utan de ska även få någon mer kontakt med människor om inte behovet kan anses tillfredställas tillräckligt av artfränder. När man förvarar hundar i social isolering, anses det generellt vara menligt för hundarnas välfärd och att isoleringen resulterar i beteende förändringar såsom undandragande, inaktivitet, stereotypier och skällande (e.g. Beerda et al., 1999a; Hetts et al., 1992; Hubrecht 1995b; Hubrecht et al., 1992; Hughes et al., 1989; Luescher et al. 1991; Mertens and Unshelm, 1996) och större fysiologiska stressreaktioner, inkluderande ökad saliv- och urinkoncentration av cortisol (Wells and Hepper, 1992).

Även katter har behov av social kontakt. Förutom att interagera med artfränder så umgås katter frekvent och effektivt med människor (Voith 1985; Voith och Borchelt 1986; Turner och Stambach-Geering 1990; Tuner 1995b). De flesta katter kan hållas i grupper om det

finns tillräckligt med utrymme, lättåtkomlig mat och kattlådor för alla samt olika viloplatser och gömställen (Rochlitz 2000).

Allmänna råd till 1 kap. 17 §

Social kontakt bör ske genom sällskap av artfrände eller människa.

Kontakt med människor bör ske några timmar varje dag genom aktivering, rastning eller annan sysselsättning.

Valpar och kattungar under 6 månader bör inte sitta i karantän.

Social kontakt bör ske genom sällskap av artfrände eller människa men kan i vissa speciella fall även ske genom sällskap av andra djur. Hundar umgås gärna med människor men behovet av social kontakt kan anses uppfyllt om den lever med en artfrände som den fungerar ihop med. Samma gäller katter, ladugårdskatter kan därför anses få tillräckligt med social kontakt av varandra.

Skälet till att unga individer inte bör sitta i karantän, är att de är speciellt mottagliga under denna period för att skaffa sig erfarenheter och sociala kontakter både med djur och människor. En miljöträning under denna period är också viktig både för valpar och kattungar.

Vissa perioder är särskilt viktigt när det gäller hundens kontakt med människor och erfarenhet av olika miljöer. Under socialiseringsfasen (3-12 veckor) är det väsentligt att valpen lära sig umgås med människor. I ett försök av Freedman et al (1960) har forskarna visat att om valpar inte socialiseras med människor innan 14 veckors ålder, blir hundarna så skygga runt människor att en normal relation inte kan formos.

I en annan studie har Appleby et al (2002) tittat på aggressivbeteende och undvikande-beteende hos hundar och jämfört det med de erfarenheter som hundarna har haft fram till sex månaders ålder. Forskarna jämförde hundar som var uppfödda i hemligt förhållande (hemmamiljö) med hundar som var uppfödda i kennelliknande förhållande eller i andra uppfödarmiljöer utanför hemmet (icke-hemmiljö). De jämförde också hundarnas erfarenhet av olika stadsmiljöer (= miljöträning) under perioden 3-6 månaders ålder. Resultaten visade att uppfödning i hemmamiljöer och miljöträning i olika stadsmiljöer var associerade med en lägre sannolikhet att hunden senare skulle visa skygga beteenden och aggression mot obekanta människor.

Sammanfattningsvis är kontakt med människor under valpstadiet och miljöträning under de första sex månader viktigt för utvecklingen av sunda och trygga hundar. Valpens sociala miljö under de första 12 veckor påverkar hur hunden sedan kommer att uppträda mot människor och även mot andra hundar/djur. Det som händer en hund under den senare delen av socialiseringsfasen (3-6 månader) har också stor betydelse för hundens beteendeutveckling och kan ha långtgående effekter på hundens beteende. Möjligheten till en adekvat socialisering är starkt begränsad i en karantänsmiljö, där smittorisken leder till att hunden inte får träffa olika människor och inte får miljöträna i de miljöer där den sedan ska leva.

Kattens optimala socialiserings ålder enligt Karsh och Turner (1988) är mellan 2 och 7 veckor. Om modern har blivit socialiserad till människor, kan hennes lugna närvaro reducera

kattungens rädsla och bygga upp dess självförtroende för att kattungen ska våga att undersöka omgivningen (Rheingold och Eckermann 1971) och på så vis kan moderns närvaro underlätta att etablera ett förhållande mellan kattunge och människa.

18 § Hundar och katter ska dagligen ges foder. Fodret ska garantera tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel och ges i sådan mängd så att de ej blir för magra eller för feta.

Om flera djur utfodras tillsammans, ska de ges möjlighet att äta utan att otillbörligen störas av andra djur.

Hundar och katter behöver fodras dagligen, ofta är det bättre att ge dem mat mer än en gång per dag. Speciellt katter vill gärna ha foder flera gånger om dagen. Man ska ge djuren foder av lämplig struktur så att de har möjlighet att tillgodose sig maten. En katt eller hund som börjar tappa tänder ska naturligtvis bara ges foder som den lätt kan få i sig. Unga djur, som förlorat sin mor, ska ha mjölkersättning den första tiden osv.

Det är också viktigt att fodret innehåller tillräckligt med näring för det enskilda djuret. En hårt arbetande hund behöver mycket energi för att orka arbeta, medan en äldre katt som mest ligger och vilar inte behöver så energirik mat. Djuren får inte bli varken för magra eller feta på grund av felaktig utfodring, som felaktig sammansättning eller för lite eller för mycket mat. Idag är den största risken att hundar och katter blir för feta pga. att de får för mycket mat eller olämplig mat. Feta djur löper större risk att bli sjuka och fetman minskar även deras prestationsförmåga.

Om man utfodrar flera djur tillsammans ska de kunna äta sin mat utan att störas för mycket av andra djur. De ska kunna få i sig sin ranson relativt lugnt och utan att bli bortjagade av någon annan.

19 § Hundar och katter ska hållas tillfredställande rena och pälsen ska skötas.

Ordet "tillfredställande" är ett svårt ord, men det är omöjligt att kräva att djuren ska vara rena hela tiden. Med tillfredställande rena, menas att de får vara leriga om de nyss har varit i hundgård eller på promenad men att de ska torkas/tvättas av om de blir alltför smutsiga eller få möjlighet att torka. Avföring i pälsen är normalt inte acceptabelt på en vuxen hund, medan valpar kan råka ha det om de lagt sig i avföring i valpboxen. Avföringen ska dock tvättas eller torkas bort så att det inte ger upphov till obehag för valpen.

Pälsen ska också skötas så att det inte uppkommer tovor. Det är irriterande för hundar och katter att ha tovig päls och tovor irriterar även huden. Under tovor kan det bli eksem och infektioner samt att det blir lättare för ohyra att få fäste där.

20 § Förvaringsutrymmen för hund och katt ska hållas tillfredställande rena.

Även här används "tillfredställande" för man inte kan kräva att t.ex. en hundbox ska vara ren hela tiden. Djuren drar ju ofta in grus och annat på golvet och det måste man tolerera i viss mån. Men det ska kunna gå att se att man städar med jämna intervall så att det inte blir för smutsigt. Avföring eller urin är inte acceptabelt på golvet när det gäller vuxna rumsrena

hundar, det visar på att hundarna rastas för sällan. Om det finns avföring eller urin utanför kattlådan hos katter så *kan* det betyda att kattlådan är olämpligt placerad, att den är inte tillräcklig rengjord, rengjord med för skarpluktande medel eller har för grov kattsand.

21 § Djur som är främmande för varandra får inte föras samman i förvaringsutrymmen utan uppsikt. Aggressiva djur får aldrig föras samman i förvaringsutrymmen.

Detta är ett omgjort gammalt allmänt råd. Ska man föra ihop individer som inte känner varandra ska man ha djuren under uppsikt ett tag för att se att det fungerar bra. Djur som visar aggressivitet får överhuvudtaget inte föras samman i förvaringsutrymmen. Hundar som inte gillar varandra kommer inte att "göra upp" om vem som bestämmer, utan de kommer att fortsätta att bråka med varandra. Katter gör heller inte "upp", katter har dessutom inga bra signaler för att blidka varandra efter en konflikt, utan de försöker bara undvika varandra vilket kan vara svårt i ett begränsat utrymme. Studier av frilevande liksom icke frilevande eller instängda katter (review van der Bos, 1995a, 1997; van der Bos och De Cock Buning 1994a,b) har indikerat att katter saknar regelrätt dominans hierarkier (förhindra (ytterligare) aggression) liksom postkonflikt mekanismer som försoning (reparerande av banden efter aggressionen). Istället antyder dessa studier att undvikande (genom rumslig distribution och tidsmönster) och tolerans är viktiga mekanismer (cf Leyhausen 1979). Dessa mekanismer kan inte alltid fungera och genomföras optimalt i fångenskap (van der Bos och De Cock Buning 1994a, b). Det är därför viktigt att man vet att djuren fungerar tillsammans innan man lämnar dem ensamma.

22 § Hundar får inte hetsas vare sig mot varandra eller mot andra djur. Detsamma gäller katter.

Det är känt att det förekommer att hundar hetsas mot varandra och mot andra djur. Det har inte funnits någon bestämmelse som uttalat förbjuder detta. Det har naturligtvis inte varit tillåtet förut heller men man har då gått på allmänna bestämmelser i djurskyddslagen och på djurplågeribestämmelsen. Det är dock viktigt att det blir uttalat förbjudet för att man ska komma åt dem som "bara" hetsar sina hundar mot andra djur men där det inte uppstår någon skada. Att katter hetsas mot varandra eller andra djur är inte ett större problem, men det är förbjudet att stressa en katt att angripa andra katter eller andra mindre djur.

23 § Djur som är omhändertagna enligt 31 eller 32 §§ djurskyddslagen, får inte omplaceras på sådant sätt som anges i 34 § innan dess medicinska och mentala status granskats. Om djurets medicinska eller mentala status inte medger omplacering och behandling bedöms vara utsiktslös, ska djuret avlivas.

Ovanstående gäller hundar och katter som omplaceras genom någon organisation.

Detta är ett gammalt utökat allmänt råd. Tillägg har tillkommit att om ett djur inte anses kunna omplaceras inom rimlig tid, pga dess mentala eller fysiska hälsa, så ska djuret avlivas, så att det slipper sitta flera år på en institution. Katter och hundar ska också slippa genomgå meningslös vård om det inte finns hopp om att de kommer att bli friska. Det kan vara bättre att avliva ett djur än att man försöker att rädda djuret till varje pris och djuret sedan ändå får

leva med något slags handikapp vilket gör att djuret utsätts för onödigt lidande samt att djuret heller inte blir speciellt lätt att omplacera.

Det förekommer också att organisationer omplacerar samma hund flera gånger i olika hem, trots att den tidigare har bitit människor. Det ska finnas tunga skäl för att man gång på gång omplacerar en sådan hund. Ett skäl kan möjligen vara att hunden blivit utsatt för misshandel eller annan olämplig behandling och försvarat sig.

Allmänna råd till 1 kap. 23 §

Katter som levt utomhus och är förvildade bör inte tvingas leva inomhus.

Om en katt är helt förvildad och skygg är det tveksamt om den passar för att leva inomhus överhuvudtaget. Det finns exempel på katter där det inte fungerat alls att försöka tvinga dem till ett liv inomhus.

Avel

24 § Djur får inte användas i avel om

1. de har sjukdomar eller funktionshinder som kan nedärvas,
2. de är eller med stor sannolikhet är bärare av recessivt anlag i dubbel uppsättning för sjukdom,
3. de är eller med stor sannolikhet är bärare av enkelt recessivt anlag för sjukdom såvida inte parning sker med individ som är konstaterat fri från motsvarande anlag,
4. parningskombinationen utifrån tillgänglig information ökar risken för sjukdom eller funktionshinder hos avkomman,
5. de uppvisar beteendestörningar i form av överdriven rädlereaktion eller aggressivt beteende i provocerade eller för djuret vardagliga situationer, eller
6. de saknar förmåga att föröka sig på ett naturligt sätt.

Den gamla avelsföreskriften har gjorts om i syfte att tydliggöra vad som är djurskyddsmässigt acceptabelt i fråga om avel för hund och katt. Avelsregleringen i föreskriften har också blivit mera lik de regleringar, avseende reproduktion, som idag finns för lantbrukets djur (Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:22) om avelsarbete, saknr L 115).

Regleringen i föreskriften är i stort den som redan tidigare varit tänkt att gälla, men då denna varit svår att tillämpa rättsligt och därmed också svår att förstå för gemene man har föreskriften gjorts tydligare genom att i punktform dela upp den. Ett utökat förbud mot att avla på hundar och katter som är omotiverat aggressiva eller rädda har införts. Detta på grund av att dessa beteenden ofta innebär ett lidande för djuren och till stor utsträckning överförs till avkomman. Förtydligandet som gjorts kan också i någon mån ses som en skärpning av lagstiftningen, främst för djur som bär på anlag för sjukdomar eller funktionshinder som beror på kombinationer av flera olika anlag eller recessiva anlag. Denna skärpning kan innebära att det blir svårt att fortsätta att avla på vissa raser.

Jordbruksverket har möjlighet att bevilja undantag från föreskriften. Denna möjlighet kan komma att utnyttjas om det begärs och det finns särskilda skäl till det. Särskilda skäl kan

vara att avelsurvalet i någon ras blir för litet, för att kunna fortsätta ett hållbart avelsarbete, och det finns rimliga chanser att komma till rätta med problematiken. Undantag från lagstiftning är alltid tidsbegränsat och kan vara förknippat med villkor.

Paragrafen har fått ett nytt utseende sedan remissen. Flertalet remissinstanser framförde synpunkter på att remissversionen var för svår att förstå, speciellt vad som avsågs med regleringen i punkt 2 "... bärare av anlag för..." samt andra styckets undantag. Punkten två och andra stycket i remissversionen har därför omformulerats i nuvarande punkterna 2 – 4.

25 § En tik eller en honkatt har förlösts två gånger med kejsarsnitt får fortsättningsvis inte användas i avel.

Man ska inte använda en honkatt eller tik som inte kan föda fram ungarna på ett normalt sätt. Det kan dock hända att man måste ta till ett kejsarsnitt på grund av felläge hos fostren, men det bör rimligen inte hända mer än en gång i en tiks eller honkatts liv. Därför är gränsen satt vid två kejsarsnitt. Det är viktigt att man inte tillåter hundar eller katter som inte kan föda fram sina ungar själv att föröka sig och föra anlaget för svåra förlossningar vidare till nästa generation.

Försäljning m.m.

26 § Försäljning av hundar och katter i zoobutiker, på marknader eller liknande får inte förekomma.

Detta har varit ett allmänt råd förut. Zoobutiker är ingen lämplig miljö för vare sig kattungar och valpar. De behöver mycket social stimulans och det är även bra om de blir vana vid en hemmiljö innan de lämnar uppfödaren för sin nya ägare. De ska också få möjlighet att röra sig och leka ordentligt. Det är heller inte lämpligt att sälja hundar och katter på marknader. Miljön kan vara stressande för djuren och de kan råka ut för att få en ägare som köpt ett djur på impuls.

Serpell och Jagoe (1995) fann att ursprunget av hunden var relaterat till hundens beteende problem. I deras retrospektiva studie av hundar med beteendestörningar, fanns det färre problem hos hundar som kom från uppfödare, vänner och släktingar. Det var mera troligt att problem uppstod hos hundar som kom från omplaceringshem, zooaffärer eller hundar som räddats från gatan.

27 § Hundar och katter får inte användas som vinster i lotterier, tävlingar eller dylikt.

Djuren inte får användas som vinster i lotterier m.m. eftersom man noga bör överväga vad det innebär att bli hund- eller kattägare. Det är enkelt att ta en lott utan att man tänker efter vad det skulle innebära att bli hund- eller kattägare. En hund eller katt är också relativt enkelt att ta med hem om man skulle vinna den, utan reflektion om man har tid eller råd att hålla ett djur. Det bör alltså inte vara en impulshandling om man blir djurägare eller inte, utan ett noggrant övervägt beslut. Det är ju både i ägarens och i djurets intresse att ägarskapet blir så lyckat som möjligt.

2 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR HÅLLANDE AV HUND

Förvaringsutrymmen

1 § Hundarna ska ges möjlighet till avskildhet från andra hundar.

I ett hundstall ska mellanväggarna mellan boxarna vara utrustade med siktbarriärer minst halva mellanväggens längd.

Det är viktigt att hundar i ett hundstall kan känna trygghet och kan komma undan från andra hundar t.ex. när de ligger och vilar. En hund ska slippa att bli ”uttittad/hotad” av en annan hund hela tiden. Därför ska det finnas möjlighet för hundar att ”gömma” sig bakom en siktbarriär, särskilt viktigt är det för veka hundar. Det är därför viktigt att en hund åtminstone har en viloplats där den kan känna sig trygg och säker.

Allmänna råd till 2 kap. 1 §

Boxarna i ett hundstall bör möjliggöra en viss synkontakt med andra hundar.

Stängsel eller galler som skiljer två rastgårdar åt bör både ha en öppen del och en del med siktbarriär. Siktbarriären bör vara minst en tredjedel av stängslets längd.

Det brukar bli lugnare om hundarna ser vad som händer utanför boxen och trevligare om de har möjlighet att se varandra. Det finns också studier som visar vilken betydelse det har för hundar att ha synkontakt med andra hundar (Wells och Hepper 1998).

Av samma anledning som i hundstallet bör en rastgård vara utrustad med siktbarriärer mellan rastgårdarna.

2 § I en rastgård ska det finnas en utsiktspost i form av en från marken upphöjd liggplats. Liggplatsen ska vara minst 0,5 m hög och vara så stor att varje hund utan problem kan ligga ner i naturlig ställning. Små raser och hundar med nedsatt rörlighet ska ha landgång eller trappa om de ej förmår att hoppa upp själva.

Det fanns redan en bestämmelse, 6 § DFS 2004:18, om en upphöjd liggplats. Det har dock inte framgått att liggplatsen ska vara ordentligt upphöjd från marken. I den gamla L 3 fanns ett allmänt råd som sa att det i rastgården skulle finnas en upphöjd liggplats i form av ett stadigt bord. I paragrafen görs nu ett förtydligande så att det framgår att liggplatsen ska upp ordentligt över marken. Hundar tycker om att sitta eller ligga på en utsiktspost och spana över omgivningen. De kommer också upp ifrån markkylan. I en studie som Robert C Hubrecht (1993) gjorde, gav han försökshundar en plattform med trappa som berikning i deras boxar, det visade sig att hundarna använde plattformen mer än hälften av tiden de observerades. Hundarna slutade också att hoppa för att se över siktbarriären för att se vad som hände utanför boxen.

Allmänna råd till 2 kap. 2 §

Liggplatsen bör vara lika med mankhöjden på hunden, för att möjliggöra att hunden kan använda utrymmet under liggplatsen för att få en liggplats i skuggan.

Eftersom rastgården även ska tillgodose behovet av skugga, kan en upphöjd liggplats som hunden kan komma under att tjäna som en skuggig viloplats.

3 § En rastgård där hundar vistas permanent ska vara miljöberikad. Berikningen ska vara säker och inte utsätta hunden för ökad skaderisk. Berikningen ska vara anpassad efter den hund som hålls i rastgården.

Det är viktigt att miljön i en rastgård är miljöberikad, detta gäller speciellt om hunden tvingas leva där dygnet runt. Berikning av miljön diskuteras mer och mer för djur på djurparker, laboratorier men även för sällskapsdjur. Miljöberikning behövs för att förebygga leda och få djuren att bli mera stimulerade till aktivitet. Det finns en hel del studier på hur olika miljöberikning påverkar olika djurarter. T.ex. visade en studie av Amanda J Kobelt et al (2007) att växtlighet i bakgårdar/rastgårdar, ökar aktiviteten hos hundar, de utforskar den, gräver i jorden och gnuggar sig mot den.

Allmänna råd till 2 kap. 3 §

Exempel på berikning för rastgård är: siktbarriär i och mellan rastgårdar, möjlighet att gräva, stolpar att markera på, hållbara leksaker och regelbunden "ommöblering" i rastgården.

Siktbarriärer som berikning i hundgården gör rastgården ges rumsindelning, hunden tvingas gå runt barriären för att se vad som händer på andra sidan. Den kan också vara bra när man har flera hundar i en hundgård, hundarna kan då komma undan varandra. Vissa hundar tycker om att gräva, men det kräver att man har skydd längs med staketet så att de inte gräver sig ut. Även växtlighet har visat sig vara bra miljöberikning (se ovan). Leksaker kan ge en viss berikning, men oftast bara under en kort period, så länge de är "nya".

4 § Osynliga elstängsel får inte användas till hund. Synliga elstängsel som hunden kan nå, får endast användas till hund om ytan som omgärdas av elstängsel är:

1. minst 50 gånger minimimått för rastgård enligt 2 kap. 23 § för hundar mindre än eller lika med 45 cm i mankhöjd, eller
2. minst 800 m² för hundar större än 45 cm i mankhöjd.

Med osynliga elstängsel menas en nedgrävd ledning som utgör en gräns och när hunden passerar denna, får hunden en elektrisk stöt via t.ex. ett halsband med en mottagare som hunden bär.

Det har kommit många frågor om osynliga elstängsel. Elstängsel är undantagna det allmänna förbud mot anordningar som påverkar djurens beteende enligt 15 § andra stycket i djurskyddsförordningen. Dock kan osynliga elstängsel inte riktigt jämföras med vanliga elstängsel som syns. Hunden kan inte veta var stängslet finns men förstår att den får en stöt på olika platser i trädgården (där stängslet befinner sig). Det blir heller inte mycket bättre om

att mottagaren ger ifrån sig ett ljud innan stöten, det blir ändå för oförutsägbart för hunden var stängslet är.

Synliga elstängsel är ett stängsel som vid direkt kontakt med stängslet ger en el-stöt. De är undantagna i djurskyddsförordningen och får också användas även till hund. Däremot bör man ha ordentligt stor plats som omgärdas av elstängsel, eftersom hundar ofta är mycket känsliga för el-stötar. De kan uppvisa starka obehagsreaktioner och bli mycket skrämnda när de gått på ett sådant stängsel. Om flera hundar rastas inom ett elstängsel finns alltid en risk att någon kommer nära ett stängsel om de jagar varandra, det är därför mycket viktigt att de har tillräckligt stor plats så att de har en chans att gira utan att komma nära stängslet.

5 § En hundkoja ska vara isolerad och väl ventilerad. Den ska vara konstruerad så att den skyddar mot blåst, direkt solsken, nederbörd, kyla och fukt.

Denna bestämmelse är en omgjord 4 och 7 §§ DFS 2004:18. Redan i L 3 fanns det krav på att golv, väggar och tak skulle vara täta och isolerade i hundkojor. Det har förekommit diskussioner om hundar av polarhundstyp behöver isolering och om en koja behöver vara isolerad om den bara används på sommaren. Även om ”polarhundar” har tjock päls så blir det lättare för dem att hålla en termisk komfort i en isolerad koja. Isoleringen förhindrar också att det blir fukt på väggarna vintertid, vilket ger ett bättre klimat i kojan. En koja som bara används sommartid behöver också vara isolerad eftersom en isolering isolerar även mot värme/solbestrålning, vilket sommartid ger en svalare koja.

Allmänna råd till 2 kap. 5 §

Kojan bör vara försedd med ett vindfång/en vindsluss så att vinden inte kan blåsa rakt in i kojan.

För att förhindra drag så bör kojan vara försedd med ett vindfång. Även detta allmänna råd fanns med i L 3.

6 § Boxar och kojor som används till dräktiga och digivande tikar ska vara inredda så att djuren ges extra skydd mot kyla.

Valpningsplatsen ska vid behov tillföras extra värme.

Digivande tikar ska ha tillgång till en särskild liggplats som är oåtkomlig för valparna.

Detta är en gammal paragraf, 8 § DFS 2004:18, som fått vara kvar i sitt ursprungliga skick.

Skötsel

7 § Hundar som vistas inomhus ska ha fri tillgång till dricksvatten. Då utomhustemperaturen är under noll ska hundar som permanent vistas i rastgård få ljummet vatten minst 2 gånger per dygn på ett sådant sätt att det inte omedelbart fryser, om de inte har tillgång till vatten från vattenautomat eller dylikt som erbjuder frostfritt vatten.

Det finns reglerat i 3 § djurskyddslagen (1988:534) att djur ska ha tillräckligt med vatten. Paragrafen är här ett förtydligande vad som kan anses vara skäligt när det gäller hundar. Det är bra om hunden kan dricka när den vill och det är ganska enkelt att ge hundar fri tillgång till vatten inomhus.

Hundar som vistas ute i rastgård eller dylikt ska ha vatten minst två gånger per dygn. Det kan vara svårt att kontrollera att de får vatten två gånger, men vintertid ska det finnas någon anordning som gör att vattnet inte omedelbart fryser. Antingen kan kärlet vara isolerat eller så stort så att det hindrar vattnet från att frysa på en gång.

Det är inte tillräckligt för hundarna att äta snö för att få sitt vattenbehov tillgodosett vintertid. Hundar tvingas äta mycket snö för att få i sig tillräckligt med vatten och det går även åt energi för att omvandla snön till vatten. Resultatet blir att de inte får i sig tillräckligt med vätska.

8 § En hundgrupp ska sättas ihop av hundar som fungerar väl tillsammans.

Hundgrupper på hunddagens eller på andra ställen ska sättas ihop av hundar som trivs ihop. Det är mycket stressande för hundar om de inte fungerar tillsammans men ändå tvingas leva ihop. Det får inte vara så att det finns individer i gruppen som hela tiden känner sig orolig för andra mera dominanta hundar.

Allmänna råd till 2 kap. 8 §

En grupp med vuxna hundar bör inte bestå av mer än 10 individer.

Detta är ett gammalt allmänt råd från L 3. Hundar som lever utan ägare (ferala hundar) brukar inte ens leva i grupper på 10 stycken, utan vara betydligt färre (Boitani et al 1995; Font 1987; Pal et al 1998; Pal 2005). Det kan dock finnas hundgrupper som kan fungera bra ihop även om de är fler än tio stycken.

9 § Endast hundar som är lämpade för och individer som har anpassat sig till ständig utomhusvistelse får hållas utomhus dygnet runt och året om.

Det är inte alla hundraser eller hundar som klarar av att ständigt vistas ute i en hundgård med bara tillgång till en koja eller en icke uppvärmd box. Vissa korthåriga raser är direkt olämpliga att hålla ständigt utomhus. Hundar med tjock päls och underull, mindre öron med tjock päls och en kompakt kropp har förmodligen lättare att hålla en termisk komfort utomhus vid kallt väder än hundar som har sämre päls och mindre kompakt kropps-konstitution.

Man måste dock alltid se till den enskilda hunden och se om den ser ut att klara av kylan. Om hunden fryser är den inte lämpad att ständigt bo ute.

10 § Hundvalpar under 4 månader får endast lämnas helt ensamma kortare stunder.

Hundvalpar är känsliga och behöver mycket sällskap. Så länge valpen är med tiken och sina kullsyskon har den sällskap och lär sig att vara social. När valpen kommer till sitt nya hem är det viktigt att man inte lämnar den ensam mer än kanske några minuter i början. Ju äldre valpen blir desto mer kan man öka ut på tiden. En kort stund för en tvåmånaders valp är kanske upp mot en kvart medan för en 4 månaders valp kan vara upp mot en timma. Se även 1 kap 17 §.

11 § Hundar får inte hållas bundna inomhus.

Utomhus får hundar inte hållas i löplina permanent. Vid tillfällig uppbindning får hundar bara hållas bundna två timmar per dygn och endast på ett sådant sätt så att det inte utgör en skaderisk för hunden. Valpar under 6 månader får endast hållas bundna kortare stunder.

I samband med långfärder och draghundstävlingar får hundar hållas bundna när temperaturen överstiger 0 grader. Hundar som har en päls som är anpassad till kallt klimat och som är vana vid kyla får hållas bundna även vid lägre temperatur. Uppbindningen ska ske på sådant sätt som ger dem möjlighet att ligga ned på ett naturligt sätt och de ska ha tillgång till väderskydd som ger dem en torr och ren liggplats.

Bestämmelsen är en ny tappning av 9 och 10 §§ DFS 2004:18. Det finns, som myndigheten ser det, ingen anledning att binda hundar inomhus. Det har förekommit att hundar har suttit bundna hela dagar inomhus och det är inte en bra djurhållning. För att förhindra detta och för att det ska bli enklare för djurskyddsinspektörer att åtgärda sådant kommer nu ett totalt förbud mot att binda upp hundar inne.

Man får inte längre hålla sin hund uppbinden utomhus permanent. Detta gäller även vid användning av löplina. Det var tidigare tillåtet att hålla hundar bundna ute permanent i löplina, men det är ingen god djurhållning att ha en hund ständigt i löplina eller ständigt uppbinden på annat sätt. Det finns skaderisker med att hålla djur bundna, de kan trassla in sig i linan eller trassla in sig i något annat. De kan också skada sig när de springer i full fart och det sedan tar helt stopp. Det är också svårt att berika miljön när hunden är bunden, och risken är stor att de fastnar med linan i miljöberikningen.

Tillfälligt får man, som förut, binda hundar ute, t.ex. när man går och handlar eller om man är ute i trädgården och hunden inte kan vara lös. Nu finns dock en längsta tid som hunden får vara bunden per dygn. De får också bara hållas bundna på ett sådant sätt att de inte skadar sig. Det är inte lämpligt att binda hunden vid skrotbilar eller andra saker som kan skada hunden. Det kan heller inte anses vara en lämplig miljö att binda hunden utanför en krog t.ex. medan ägaren befinner sig inne på krogen.

*Allmänna råd 2 kap. 11 §
Hundar bör inte bindas i stryphalsband.*

Det kan finnas risker med att binda en hund så att halsbandet stryper, t.ex. om den fastnar.

12 § Hundar som hålls inomhus utan fri tillgång till rastgård, ska rastas utomhus regelbundet med hänsyn till hundens ålder och hälsotillstånd

Hundar som permanent hålls i rastgård ska dagligen rastas på annan plats.

Det är inte lämpligt att låta en hund ligga ensam under en hel dag medan ägaren jobbar och först få bli rastad när ägaren kommer hem efter flera timmar. Som hundägare måste man lösa rastningsfrågan på något sätt. Det är också förkastligt ur social synpunkt att lämna hunden ensam eftersom hunden har så stark flockinstinkt och inte vill vara ensam. Åldern spelar också roll för hur ofta man måste gå ut med hunden, en valp måste t.ex. få gå ut flera gånger om dagen. Man brukar ju säga att den ska få gå ut efter den har sovit, ätit eller lekt, för att den då gärna vill göra ifrån sig. Äldre hundar kan också behöva gå ut på flera korta rastningar, den gamla hunden orkar inte alltid gå så långt men kan ha behov att gå ut lite oftare. Vissa sjukdomstillstånd kan också göra att hunden måste gå ut ofta.

Att hundar ska rastas på annan plats är ett gammalt allmänt råd som nu blir en föreskrift. Hundar som vistas i hundgård permanent ska rastas på annan plats för att de ska få komma utanför hundgården åtminstone en gång per dag och för att de behöva röra sig. En ensam hund i en rastgård rör sig ofta inte speciellt mycket, speciellt om rastgården bara håller minimimåtten. Rastningen blir en del av den sociala kontakten som de ska ha enligt 1 kap. 17 §.

Allmänna råd 2 kap. 12 §

Hundar bör rastas var sjätte timme dagtid, valpar och äldre hundar bör dock rastas oftare.

13 § Stackelhalsband får inte användas.

Med stackelhalsband menas ett halsband med taggar som skärper verkan av halsbandet.

Stackelhalsband är ett halsband som används t.ex. för att förhindra att hunden drar. Det nyper till när det dras åt och taggarna tränger in mot huden. I denna definition menas alla halsband som har taggar som är menade att skärpa verkan av halsbandet när man t.ex. drar åt det. Förbudet har kommit till för att det orsakar onödigt lidande och för det finns andra metoder att förhindra t.ex. att hunden drar i kopplet som inte är så skarpa.

14 § Tättsittande munkorgar som förhindrar hunden från att hässja får endast användas tillfälligt. På valpar upp till 6 månader får munkorg bara användas tillfälligt oavsett utförande.

Eftersom hundar inte kan svettas är det livsviktigt för hunden att göra sig av med överskottsvärme genom hässjning. Därför ska en sådan munkorg inte sitta på någon längre stund. Det är fel att ha munkorg på valpar. Det förekommer att man sätter munkorg på valpar för att förhindra att den biter sönder saker. Detta är dels inte en human metod och dels lär sig valpen inte heller att den inte får bita i olika saker, munkorgen gör bara att det blir omöjligt.

15 § Hundar får inte bindas vid motorfordon om inte en speciell uppbindningsanordning anbringas till fordonet. Uppbindningsanordningen ska vara utformad så att fordonet inte kan lämna platsen utan att anordningen först avlägsnas. Hundar får heller inte rastas eller tränas med hjälp av bil.

Det förekommer varje år att hundar binds vid bilar och sedan kör ägaren iväg med bilen med hunden fortfarande bunden till bilen. Hunden blir svårt sargad och dör i de flesta fall av skadorna.

Enligt Svenska Draghundsportförbundet finns det dock anordningar för draghundar som man sätter på bilen för att hundarna ska kunna bindas upp vid bilen, men att det inte är möjligt att köra iväg med bilen med anordningen på. Av den anledningen finns detta undantag.

Det finns flera skäl till att inte motionera hundar med bil. När man sitter inne i en bil så har man svårt att ha kontroll över hunden och dess situation. Den kan uppleva stress för den vill fly ifrån bilen för att inte bli påkörd eller känna rädsla för att inte hinna med ägaren. Hunden kan överansträngas eftersom den kan pressas att springa över sin förmåga. Den kan även överbelastas när den springer vid sidan av fordonet och riktar sin uppmärksamhet till fordonet/ägaren, detta gör att hunden springer snett och kroppen felbelastas. Hunden utsätts för ökad skaderisk då hundens måste hålla koll på fordonet och koncentrationen på hur och var den springer minskar. Om hunden stannar eller faller är sannolikheten för att man ska hinna släppa kopplet/linan i tid, mycket liten. Slutligen finns det även risk att hunden blir påkörd av andra bilar.

Avel

16 § En tik får inte paras förrän tidigast i andra löpet, dock inte tidigare än vid 18 månaders ålder. Om en tik får två valpkullar inom 12 månader ska tiken ges minst 12 månaders vila före nästa valpning.

För att slippa att för unga tikar används i aveln sätts nu en gräns vid andra löpet och 18 månader. Många mera storvuxna tikar är inte vare sig fysiskt eller psykiskt mogen för att få valpar då heller men man måste sätta en gräns någonstans. Det kom in flera remissvar som ville ha en ålder istället eftersom det är så svårt att veta hur många löp en tik haft. Därför sattes en ålder på 1,5 år. De flesta små hundar kan då ha löpt två gånger medan mera storvuxna tikar antagligen bara löpt en gång.

Efter två täta valpningar så måste tiken få vila i ett år innan nästa valpning, eftersom det sliter på tiken att ta hand om en valpkull och hon måste få möjlighet att återhämta sig.

17 § Tvångsparning av tikar får inte förekomma.

Med tvångsparning menas att tvinga tiken till parning genom att hålla fast tiken trots att tiken uttrycker obehag eller försöker komma undan.

Det är inte förenligt med 2 och 4 §§ djurskyddslagen (1988:534) att tikar tvångsparas. 2 § säger att djur ska skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Tvångsparning är ett onödigt lidande när det finns andra metoder att tillgå som inväntande av rätt tidpunkt, kompatibel hane eller ev. använda sig av inseminering (om tiken uppfyller 1 kap. 24 §). Även 4 §

djurskyddslagen som kräver att djur ska få bete sig naturligt, överträds om tiken inte får säga ifrån utan tvingas till parning.

18 § Hundvalpar får inte skiljas från modern annat än temporärt, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad, dock tidigast vid 8 veckors ålder.

Valparna får heller inte lämna uppfödaren förrän tidigast vid 8 veckors ålder om inte särskilda skäl föreligger.

Bestämmelsen har kommit till för att förhindra att valpar tas från tiken för tidigt. Valpar ska vara kvar hos uppfödaren och sin mamma tills de är minst 8 veckor gamla. Det finns forskning som visar att det kan vara positivt att valparna är kvar ända tills de är 12 v, även om de inte diar tiken längre (Slabbert och Rasa, 1993). Den allmänt vedertagna åldern för att köpa en valp för närvarande är dock 8 veckor därför valdes denna ålder för bestämmelsen. Slabbert och Rasa har visat att för tidig avvänjning, 6 veckor, gav valpar som blev sjuka och inte ökade i vikt som de valpar som var kvar hos tiken tills de var 12 veckor. (Valparna som var kvar hos tiken tills de var 12 v användes av tiken vid 7-8 v.) Det ska också framhållas att det fortfarande fanns en viktskillnad kvar mellan grupperna när valparna var 6 månader gamla! Detta antyder att bara att få vara hos modern, utan att dia, främjar utvecklingen av valparna.

En annan aspekt är att en tidig separation från sin mamma (McElroy, 1989) samt sjukdom och att ha blivit lämnad ensam för länge som valp (Serpell and Jagoe, 1995) kan predisponera för att hundar utvecklar separationsångest.

Hunddagis och hundpensionat

19 § Det ska finnas kunnig personal tillgänglig på hunddagiset under den tid som hundar vistas där.

Detta motiveras med att det måste finnas ansvarig personal på plats om det skulle hända något. Det räcker inte med att lämna över ansvaret för hundarna på någon praktikant.

20 § Hundar på hunddagis och hundpensionat ska ha möjlighet att gå undan från varandra för att undvika konflikter.

Om man har flera hundar tillsammans i samma utrymme så måste hundarna kunna komma undan från varandra, om de skulle vilja. Det ska finnas någon/några reträttplatser eller avskärmning om någon hund behöver gå undan.

21 § Munkorg eller liknande får inte användas på hunddagis eller hundpensionat annat än tillfälligt vid behandling av skador eller liknande.

Hundar på hunddagis ska kunna samsas så bra att de inte ska behöva ha munkorg på sig. Munkorgen får inte bli något slags redskap för att kunna ha ihop hundar som egentligen inte kan vara ihop. Även om en munkorg gör att de kanske inte kan skada varandra, så blir det ändå stressande för hundarna eftersom de egentligen inte trivs ihop.

22 § En person som driver ett hunddagis eller hundpensionat ska ha utbildning på hundar eller motsvarande erfarenhet.

Utbildningen ska innehålla:

1. Hundens beteendebehov och etologi
2. Problemhundar och problemhundägare
3. Stress hos hund
4. Smittspridning
5. Djurskyddslagstiftningen
6. Raskunskap.
7. Enklare hundsjukvård
8. Praktik

Det har blivit ganska populärt att starta hunddagis, men utbildning och erfarenhet av hundar finns inte alltid hos dem som startar en sådan verksamhet. Därför finns nu ett krav på att det ska finnas någon utbildning eller erfarenhet hos dem som startar en verksamhet. Det har av flera remissinstanser kommit krav på att utbildningen ska vara godkänd av Jordbruksverket, som utbildningen för zoohandlare och för dem som håller strutsutbildning. Ett sådant godkännande säger inte alltid så mycket om utbildningens kvalitet eftersom det bara blir en utbildningsplan som godkänns.

Mått

23 § Följande mått är minimimått på rastgårdar för hundar. Siffrorna avser rastgårdens storlek i kvadratmeter.

Mankhöjd på hunden

<i>Antal hundar</i>	< 25 cm	25-35 cm	36-45 cm	46-55 cm	56-65 cm	>65 cm
1	6	10	15	16	18	20
2	8	14	18	20	24	28
<i>För varje ytterligare hund ska ytan ökas med</i>	4	6	8	10	12	14

Nu ska man räkna ut hur stor en rastgård ska vara med hjälp av mankhöjden istället för vikten. Det är mera relevant att lätta men högbenta hundar, som vinthundar, ska ha en större yta att röra sig på än relativt små kompakta hundar som har en relativt hög vikt i förhållande till höjden. Det blir också lättare för djurskyddsinspektörer att kontrollera hur hög hunden är, än att gissa/mäta vikten på hunden.

Utrymmeskraven för en och två hundar är samma som förut, förutsatt att man har en ”normalbyggd” hund. Utrymmeskraven för den som har fler än två hundar tillsammans har dock ökat. Grunden för det är att det brukar bli mera aktivitet när en tredje hund kommer till gruppen. Flera hundar tillsammans i samma utrymme behöver mer utrymme också för att lättare kunna komma undan från varandra.

Undantagen i 3 § DFS 2004:18 är borttaget pga. att de dels gav upphov till osäkerhet när och hur undantagen skulle gälla och dels för göra tillsynen enklare samt för att en rastgård alltid bör vara **minst** så stor som tabellen anger. Inte ens i rastgårdar som uppfyller minimikraven i tabellen ger hunden möjlighet att springa på ett hundspecifikt sätt. Men vi vet inte hur viktigt det är för dem (Hubrecht, Comfortable Quarters...).

Det är svårt att säga hur stort en hund eller annat djur ska ha det för att det ska ha det så bra som möjligt men Robert Hubrecht (Comfortable Quarters...) skriver att större utrymmen ger större möjligheter för att tillhandahålla strukturer och berikning. Det ger också en möjlighet att ge hundarna en mera komplex miljö, med viloplats och motionsplats t.ex. Vidare skriver R. Hubrecht att det är värt att komma ihåg att i det vilda eller ferala hundar kan ströva över en yta på 2850 ha. En studie av beteenden hos hundar som hölls utomhus på 744 m² visade att både aktiviteten och raden arttypiska rörelsebeteenden var större än hos hundar som hölls i standard utrymmen på mindre än 7 m² (Hubrecht et al 1992). Fångenskap i olika utrymmen kan väsentligt begränsa hundens förmåga att utföra arttypiska beteenden och anpassa den sociala kontakten med andra hundar (Bebak och Beck 1993). I små eller grunda utrymmen får hunden svårt att retirera från händelser som den tycker är alarmerande i fronten på utrymmet (R. Hubrecht).

I Hetts et al (1992) studie visade hundar i olika utrymmen olika grader av stereotypier. I utrymmen på 4,4 m² och på ca 11 m² visade hundarna stereotypier 3 % av tiden medan i ett utrymme på 54 m² så uppvisades inga stereotypier alls.

Hubrecht et al (1992) gjorde också ett försök med 4 utrymmen av olika storlek, där det största utrymmet var 744 m² medan det minsta var ca 2 m² stort. I det största utrymmet var de mest aktiva och de stod inte på bakbenen alls. Minst aktiva var de i det minsta utrymmet medan mest stereotypier sågs hos hundar som hölls ensamma.

Nyligen gjorda studier antyder att små utrymmen har en skadlig effekt på djur i fångenskap (Morgan och Tromberg 2007). I en studie om hur 35 olika arter av karnivorerna påverkas av fångenskapen, där fann man att spädungedödligheten och rörelsestereotypier i form av vankande korrelerade positivt med distansen som djuren normalt förflyttar sig i naturen och storleken av arternas hemområden i naturen (Clubb och Mason 2003, 2007), vilket antyder att påverkan av utrymmets storlek på djur i fångenskap till en grad är beroende av artens naturliga historia.

Allmänt råd till 2 kap. 23 §

Exempel:

Om man har tre hundar med mankhöjder på 27 cm, 59 cm och 41 cm. Enligt 1. blir rastgården för den största och den minsta 24 m² och för tredje hunden enligt 2. adderas 8 m², vilket tillsammans ger 32 m².

24 § Följande mått är minimimått på boxar för hundar. Boxarna ska ha normal takhöjd. Siffrorna avser boxarnas storlek i kvadratmeter.

Mankhöjd på hund

<i>Antal hundar</i>	< 25 cm	25-35 cm	36-45 cm	46-55 cm	56-65 cm	>65 cm
<i>1</i>	2	2	2,5	3,5	4,5	5,5
<i>2</i>	2	2,5	3,5	4,5	6	7,5
<i>För varje ytterligare hund ska ytan ökas med</i>	1	1	2	2	3	3

Undantaget i 3 § DFS 2004:18 är nu borta. En box och en rastgård ska nu alltid vara enligt tabellerna. Dock finns det ett undantag för dem som har boxar med ständig tillgång till rastgård och där boxarna är för små enligt tabellen. De får ha kvar boxarna tills de bygger nytt. Det beror på att det antagligen är bättre för hunden att vistas i en liten box än att den stängs till och man ger hunden en koja istället. Undantagen i 3 § DFS 2004:18 togs bort för att det gav upphov till många tolkningsproblem. Det går också att argumentera för att hunden behöver ett ordentligt inomhus utrymme och en ordentligt tilltagen rastgård. Det är tveksamt om en för liten rastgård fyller någon större funktion för hunden. Den får en väldigt liten yta att röra sig på och även att göra ifrån sig på. Om det finns hundar i närliggande rastgårdar kan den känna sig trängd och stressad om rastgården är för liten. Det finns också risk att hunden inte rastas utanför rastgården i den utsträckning som krävs om den trots allt har en liten rastgård.

Allmänna råd till 2 kap. 24 §

Normal takhöjd bör vara minst 1,8 m.

”Normal” takhöjd har här blivit 1,8 beroende på att i den gamla författningen står att en boxvägg ska vara mellan 1,4 till 1,8 m. De som nu har 1,8 m i sitt hundstall ska inte behöva bygga om för takhöjdens skull, men det är naturligtvis bättre att ha en mera standardiserad takhöjd på 2,2 m.

25 § Följande mått är minimmått för valpningsboxar.

Tikens mankhöjd	Boxens storlek (m²)
< 25 cm	2
25 - 30 cm	3
30 - 40 cm	4
40 - 50 cm	6
50 - 60 cm	8
60 - 65 cm	9
< 65 cm	10

Detta är en gammal paragraf, som bara har förändrats genom att utgå från mankhöjden på hunden för att räkna ut hur stor boxen ska vara. Detta är måttet på själva boxen, inte på valplådan, valplådan bör vara mindre. Valpningsboxen får normalt användas av tik och valpar, tills valparna är avvanda och avyttrats.

26 § Följande mått är minimimått på innermått på liggytan i hundkojor för en hund.

Längd	Bredd	Höjd
Hundens längd i meter mätt från nospets till svansfäste multiplicerat med 1,1	Hundens mankhöjd i meter multiplicerat med 1,1	Hundens mankhöjd i meter multiplicerat med 1,2

Frågor om hundkojornas storlek har varit en fråga som kommit upp relativt ofta. Det har funnits ett förslag på koja i L 3 för en hund som mätte 0,6 m i mankhöjd. Förslaget för en hund med mankhöjden 0,6 m i L 3 ger en något större koja än vad denna bestämmelse ger. Men måtten bestämmelsen utgår från storleken på hunden och ska möjliggöra att hunden kan stå och ligga ner i naturlig ställning i kojan. G. Adams et al (1994) som forskat på hundsömn, konstaterade att hundarna under den aktiva sömnen mest låg på sidan. Det är därför viktigt att hundarna har möjlighet att även sträcka ut.

Om man har flera hundar i en och samma koja ska den vara så stor att 1 kap. 11 och 12 §§ uppfylls. Hundarna ska kunna ligga ner i naturlig ställning. Hundarna kan ”inkräkta” lite på varandras yta så därför behöver kojan antagligen inte vara dubbelt så stor för två hundar i samma storlek.

3 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR HÅLLANDE AV KATT

Förvaringsutrymmen

1 § I ett kattstall ska mellanväggarna mellan boxarna vara utrustade med siktbarriärer minst halva mellanväggens längd.

Det är meningen att katterna ska kunna få en viss avskildhet från andra katter för att kunna komma undan och gömma sig i sitt utrymme. Katter har ett tämligen stort behov av att kunna gömma sig (Kry and Casey; 2007).

Allmänna råd till 3 kap. 1§

Boxarna i ett kattstall bör möjliggöra en viss synkontakt med andra katter.

Även katter är nyfikna och har ett stort behov av att se vad som händer i sin omgivning och se vad andra katter har för sig. De känner sig också säkrare om de ser vad som händer än om de bara hör något hända, men inte ser vad det var som hände. I djurparker har man försökt med glas som varit genomskinliga från en sida (besökarnas) och ogenomskinliga från djurens sida, för att låta besökarna se på djuren t.ex. i en lya, utan att, som man trodde, störa djuren. Det visade sig bli tvärtom, djuren blev mera stressade av att höra men inte se besökarna.

2 § Katter i förvaringsutrymmen ska ha tillgång till miljöberikning såsom upphöjda liggplatser, möjlighet att klösa, gömställen samt för katter som hålls inomhus en kattlåda. I boxar och rastgårdar ska det även finnas upphöjda hyllor eller gångbrädor för katterna att gå på. Hela höjden i boxar och rastgårdar ska utnyttjas för miljöberikning.

Den här bestämmelsen är en omgjord bestämmelse av 11 § DFS 2004:18. Katter har stort behov av att få möjlighet att klättra upp och använder upphöjda platser som utsiktsplatser varifrån de ser ner på sin omgivning och människor som närmar sig (DeLuca och Kranda 1992; Holmes 1993; James 1995). Speciellt lågrankade katter känner sig säkra om de sitter högt upp. Katter är väldigt viga och ska därför ha hyllor på olika höjd vilket ger mera utrymme och skänker möjlighet till fysisk aktivitet och utsiktsplatser (Geoffrey G. Loveridge). Miljöberikningen gäller katter i hemmiljö, men här finns det ofta tillräcklig miljöberikning genom att det finns möbler. En katt kan gå och lägga sig på en stol eller fönsterbräda eller på ryggen till soffan t.ex. Möjlighet att klösa finns också men om man inte vill att de ska klösa på möblerna eller mattorna så kanske man ger dem en klösbräda.

Allmänna råd till 3 kap. 2 §

Katter som förvaras permanent i minimimåtten enligt 3 kap. 11 § bör dagligen rastas utomhus eller i inomhusutrymme som överstiger måtten för permanent katthållning.

3 § Digivande honkatter ska ha tillgång till en särskild liggplats som är oåtkomlig för ungarna.

Denna bestämmelse är en del av en gammal regel, 12 § DFS 2004:18.

4 § Ett förvaringsutrymme får inte rymma fler än 15 vuxna eller 20 växande djur. Alla katter i ett förvaringsutrymme ska samtidigt ha tillgång till en liggplats.

Detta är en gammal bestämmelse, 13 § DFS 2004:18. Det är många remissinstanser som reagerat på att det är många katter i ett förvaringsutrymme. Det finns inte någon forskning, som vi har hittat, som stödjer ett mindre antal katter i ett utrymme. De rekommendationer som vi funnit säger att det inte bör vara mer än 20 -25 katter i ett utrymme. Därför finns den gamla bestämmelsen kvar som den är. Det kan vara så att maxantal katter inte alltid fungerar för alla katter och då ska man nog försöka att reducera antalet eller flytta på dem som uppenbart far illa. 4 § djurskyddslagen ska ju också uppfyllas i det enskilda fallet.

5 § Om flera katter förvaras i ett utrymme utan möjlighet att gå ut, ska det finnas minst en kattlåda per två katter eller en så stor låda att den till ytan motsvarar en kattlåda per två katter. Kattlådan ska hållas tillfredställande ren.

Kattlådorna ska hållas separerade från utfodringsplatserna, dock minst en halv meter från utfodringsplatserna.

Det är viktigt att katter har tillräckligt med kattlådor och att de hålls rena. Hoskins (1996) säger att det inte ska vara mer än 2 katter per kattlåda. Om kattlådorna inte är tillräckligt rena kan det hända att katterna inte vill använda dem utan gör sina behov utanför lådan någon annanstans istället. Detta kan göra att djurägaren inte vill ha kvar katten, som då överges, omplaceras eller avlivas, dvs. det blir ett annat djurskyddsproblem.

Ju längre bort kattlådan är från matplatsen desto bättre brukar det vara. I boxar får man försöka att ha så stort avstånd mellan matplats och kattlåda som det går. Katter är ovilliga att använda kattlådan om den är för nära mat- eller sovplatsen (O'Farrell och Neville 1994).

Allmänna råd till 3 kap. 5 §

Kattlådan bör städas minst en gång per dag.

Kattlådornas yta bör minst vara 0,12 m² per två katter.

En frekvent rengöring av kattlådor ger katten möjlighet att utföra deras vanliga renlighetsmönster och gräva ner sin urin och feces och därmed lämna resten av rummet rent med reducerad odör (Geoffrey G. Loveridge). Se även 1 kap. 20 §.

Skötsel

6 § Katter som hålls inomhus ska ha fri tillgång till dricksvatten. Katter som hålls helt eller delvis utomhus ska få tillgång till vatten minst två gånger per dag på sådant sätt att det inte omedelbart fryser, om de inte har tillgång till vatten från vattenautomat eller dylikt som erbjuder frostfritt vatten.

Katter med låg rang i gruppen ska få möjlighet att äta och dricka utan stress.

Det är bra om katterna har möjlighet att dricka när de vill och inomhus är detta inget stort problem att ordna. Även om katter inte dricker stora mängder vatten är det viktigt att de har tillgång till vätska. Katter som äter torrfoder har ofta större behov av att ha vatten tillgängligt.

Allmänna råd till 3 kap. 6 §

Det bör finnas mat- och vattensålar på olika ställen och på olika höjder för att katter med låg rang ska få tillfälle att äta och dricka ostört.

Om man har flera katter tillsammans och det är någon som är lågrankad och rädd kan det hända att den katten inte vågar gå ner på golvet och äta eftersom den är rädd för mera högt rankade katter. Van den Bos och de Cock Buning (1994b) skriver att när man har flera katter i ett hushåll och speciellt om de inte är släkt eller inte väl socialiserade, kan det vara nödvändigt att sprida mat, viloplats och kattlådor på flera olika ställen, för att förhindra att en katt monopoliserar ett område och hindrar de andra katterna från att få tillträde dit.

7 § Katter får inte hållas bundna.

Enligt kattorganisationerna finns det ingen anledning att ha en katt bunden. Det kan också utgöra en risk att binda en katt ute om det t.ex. kommer en hund som inte är snäll mot katter, då har katten ingen möjlighet att komma undan. "Bunden" är inte lika med att gå ut med eller hålla katten i koppel som några remissinstanser har befarat.

8 § Om katter vistas ensamma på en balkong som är belägen mer än fem meter över marken, måste balkongen vara försedd med nät eller liknande för att förhindra katten från att falla ner.

Bestämmelsen har kommit till för att det varje år händer att katter ramlar ner från balkonger och skadar sig. Katten kan ju ramla ner även om någon är med den på balkongen men risken att katten t.ex. börjar balansera på balkongräcket bedöms vara större om den är ensam och ingen har uppsikt över katten.

9 § Kattungar får inte skiljas från modern annat än temporärt, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad, dock tidigast vid 12 veckors ålder.

Kattungarna får heller inte lämna uppfödaren förrän tidigast vid 12 veckors ålder om inte särskilda skäl föreligger.

Kattorganisationerna har redan rekommendationen att kattungarna inte ska levereras förrän vid 12 veckors ålder. Det finns därför ingen anledning att ha en bestämmelse med en annan ålder.

Katthem och kattpensionat

10 § En person som driver ett katthem eller kattpensionat ska ha kunskap om katter.

Kunskapen ska omfatta:

1. Kattens beteendeböjor och etologi

2. Problemkatter och problemkattägare
3. Stress hos katt
4. Smittspridning
5. Djurskyddslagstiftningen
6. Raskunskap
7. Enklare kattsjukvård
8. Praktik

Denna bestämmelse har kommit till sedan många remissinstanser samt Djurskyddsmyndighetens styrelse har ansett att det är viktigt med kunskap även hos dem som har katthem och kattpensionat. Så är det naturligtvis, men det finns inte lika mycket utbildningar på kattsidan som det gör på hundsidan. Därför har kravet blivit något mildare för kattpensionatsägare. Förhoppningen är att kravet på kunskap ska göra att det kommer fram flera utbildningar om katten och kattens behov.

Mått

11 § Rastgårdar och utrymmen avsedda för permanent katthållning ska vara minst 6 m². Areal ska vara minst 2 m² per katt. Takhöjden ska vara minst 1,9 m².

Minsta utrymmeskravet när det gäller katter ökar i den permanenta katthållningen från 5 m² till 6 m² och att katterna ska ha minst 2 m²/katt. Orsaken till att öka utrymmeskraven är att det finns undersökningar som visar att katter håller ett avstånd på en till tre meter ifrån varandra i gruppållning, (Barry and Crowell-Davis 1999) och andra som säger att det inte bör vara mer än 0,6 katter per m² (Kessler and Turner 1999).

Höjden har dock minskats från 2,1 till 1,9 för att det finns gamla hus med låg takhöjd där man enligt måtten i DFS 2004:18 inte får ha katt. Om det finns enstaka hus med lägre takhöjd finns alltid möjlighet att söka dispens.

Rastgårdarna har flyttats till denna paragraf för att vissa remissinstanser som ansåg att den gamla tabellen från DSF 2004:18 inte var bra. Den beskrev inte hur stort katterna skulle ha det om man har mer än 6 stycken katter i en rastgård. Rastgårdar torde mest förekomma på pensionat och kanske på vissa katthem. På pensionat är det inte troligt att man har rastgårdar för många katter, men det kan ju förekomma att man vill bygga en rastgård för maxantalet katter man får ha i ett utrymme, därför har vi nu beaktat dessa synpunkter.

12 § Följande mått är minimimått på boxar för katter i m² vid kattpensionat, avelsbox för katthona med ungar och annan tillfällig förvaring. Katter får inte förvaras i denna typ av box mer än 3 månader.

Area (m²)	1,5
Minsta sida (m)	1,2
Takhöjd (m)	1,9

Om flera katter hålls i boxen ska varje katt ha tillgång till minst 0,7 m². Hona med ungar räknas som två katter.

För katter i kattboxar på kattpensionat och andra tillfälliga förvaringar ökar takhöjden från 1,3 m till 1,9 m. Katter tycker om att klättra och hoppa och vill spendera mycket tid ovanför golvet, de gillar att utnyttja upphöjda platser som utsiktsposter för att hålla kontrollerna omgivningarna, (DeLuca & Kranda 1992; Holmes 1993; James 1995). Irene Rochlitz menar också att man inte ska ha två kattburar på varandra (Comfortable Quarters of Cats in Research Institutions). European Convention för The Protection of Vertebrate Animals used for Experimental and Other Scientific Purposes (ETS 123) Appendix A. Council of Europe (1986) rekommenderar att en katt ska ha ett utrymme på 1,5 m² och att utrymmet ska vara högt nog för människor att gå in i.

13 § Följande mått är minimimått invändigt för kattfälla i meter. Kattfällan ska ha regelbunden tillsyn minst morgon och kväll med högst 12 timmars mellanrum och vittjas omedelbart vid påträffad fångst.

Längd	0,5
Bredd	0,3
Höjd	0,35

Det har inte funnits några regler för kattfällor förut. Fällor för vilda djur måste typgodkännas av Naturvårdsverket men det finns inget motsvarande när det gäller kattfällor. De mått som anges här är de minimimått som finns i transportföreskrifterna för katt. Det är viktigt att de vittjas så snart man upptäcker att det finns en katt i fällan.

4 KAP. ÖVRIGA BESTÄMMELSER

1 § Om det finns särskilda skäl kan Djurskyddsmyndigheten medge undantag från bestämmelserna i dessa föreskrifter.

2 § Bestämmelser om straff för brott mot dessa föreskrifter finns i 36 § djurskyddslagen (1988:534).

REFERENSER

Adams GJ, Johnson KG. (1994). Sleep, work, and the effects of shift work in drug detector dogs *Canis familiaris*. *App. Anim. Beh. Sci.* 41: 115-126

Appleby, D. L., Bradshaw, J. W. S. och Casey, R. A. (2002). Relationship between aggressive and avoidance behaviour by dogs and their experience in the first six months of life. *Veterinary Record* 150: 434-438.

Barry KJ, Crowell-Davis SL.(1999). Gender differences in the social behaviour of the neutered indoor-only domestic cat. *App. Anim. Beh. Sci.* 64: 193-211.

Bebak J, Beck AM (1993). The effect of cage size on play and aggression between dogs in purpose-bred beagles. *Laboratory Animal Science* 43: 457-459.

Beerda B. Schilder MBH, van Hooff JARAM, De Vries H, Mol JA. (1999). Chronic Stress in Dogs Subjected to Social and Spatial Restriction. I. Behavioral Responses, *Physiology & Behavior*, Vol 66 No 2: 233-242.

Bloomsmith M. A., Baker K.C., Lambeth S.P., Ross S.K., Schapiro S.J. (2000). Is giving chimpanzees control over environmental enrichment a good idea? In *The apes: Challenges for the 21 st century, conference proceedings* (pp 88-89). Brookfield, IL: Chicago Zoological Society.

Boitani, L., Francisci, F., Ciucci, P., Andreoli, G. (1995). Population biology and ecology of feral dogs in central Italy. In: Serpell, J. (ed) *The dog: Its Evolution, Behaviour and Interactions with People*. Cambridge University press, Cambridge.

van der Bos, R. (1995a). Recent insights in into cat social behaviour. ANZCCART News 8 (4), 5-6.

van der Bos, R. (1997). Conflict-regulation in groups of domestic cats (*Felis silvestris catus*) living in confinement. *Sdv. Ethol.* 32, 149.

van der Bos R och De Cock Buning Tj. (1994a). Social behaviours of domestic cats (*Felis lybica* forma *catus* L.): A study of dominance in a group of female laboratory cats. *Ethology* 98, 14-17.

- van der Bos R och De Cock Buning Tj. (1994b). Social and nonsocial behaviours of domestic cats (*Felis catus* L.): A review of the literature and experimental findings. In: Bunyan, J. (Ed.) *Welfare and Science*, London: Royal Society of Medicine Press, pp. 53-58.
- Clubb R. och Mason G. (2003). Captivity effects on wide-ranging carnivores. *Nature* 425, 473-474.
- Clubb R. och Mason G. (2007). Natural behavioural biology as a risk factor in carnivore welfare: How analysing species differences could help zoos improve enclosures. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 102, 303-328.
- DeLuca AM, Kranda KC. (1992). Environmental enrichment in a large animal facility. *Laboratory Animal* 21: 38-44.
- Font E. (1987). Spacing and social organization: Urban Stray Dogs Revisited. *App. Anim. Beh. Sci.* 17 pp. 319-328.
- Freedman, D. G., King, J. A. och Elliot, O. (1960). Critical period in the social development of dogs. *Science* 133: 1016-1017.
- Friend T.H. (1991). Behavioral aspects of stress. *J. Dairy Sci.* 74, 292-303
- Hetts S. Clark JD, Calpin JP, Arnold CE, Mateo JM. (1992). Influence of housing conditions on beagle behaviour. *App. Anim. Beh. Sci.*, 34 137-155
- Holmes RJ. (1993). Environmental enrichment for confined dogs and cats. In: *Animal Behaviour – The TG Hungerford Refresher Bourse for Veterinarians, Proceedings 214* (ed) R.J. Holmes Sydney Australia: Post Graduate Committee in Veterinary Science. pp 191-197.
- Hoskins J.D. (1996). Population medicine and infectious diseases. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 208, 510-12.
- Hughes HC, Campbell S, Kenney C. (1989). The effects of cage size and pair housing on exercise of Beagle dogs. *Laboratory Animals Science* Vol 39 No 4 302-305
- Hubrecht R. Serpell J.A. Poole T.B. (1992). Correlates of pen size and housing conditions on the behaviour of kennelled dogs. *App. Anim. Beh. Sci.*, 34: 365-383
- Hubrecht R A (1993). Comparison of social and environmental enrichment methods for laboratory housed dogs. *App. Anim. Beh. Sci.* 37: 345-361
- Hubrecht R (1995b). Enrichment in puppyhood and its effects on later behaviour of dogs. *Laboratory Animal Science* 45: 70-75

Hubrecht Robert Comfortable Quarters for Laboratory Dogs
<http://www.animalwelfare.com/pubs/cq/dogs.htm>

James AE. (1995). The laboratory cat. ANZCCART News 8: 1-8.

Karsh E.B. & Turner D.C.(1988)The human-cat relationship. In: Turner D.C. and Bateson P. (eds) *The domestic Cat: The Biology of its Behaviour*. Cambridge University Press, Cambridge pp. 193-204.

Kessler MR, Turner DC. (1999). Socialisation and stress in cats (*Felis silvestris catus*) housed singly and in groups in animal shelters. *Animal Welfare* 8: 15-26

Kobelt A. Hemswort PH, Barnett JL, Coleman GJ, Butler KL. (2007). The behaviour of Labrador retrievers in suburban backyards: "The relationships between the backyard environment and dog behaviour. *App. Anim. Beh. Sci.* 106 70-84.

Leyhausen P. (1979). *Cat Behaviour; The Predatory and Social Behaviour of Domestic and Wild Cats*. Garland STPM Press, New York.

Ljungqvist Agneta, (2006). Hund lämnad i bil, studentarbete SLU. <http://epsilon.slu.se/archive/00001265/>

Loveridge GG, Comfortable environmentally enriched housing for domestic cats.
<http://www.animalwelfare.com/pubs/cq/cats.htm>

Luescher UA, McKeown DB, Halip J. (1991). Stereotypic or obsessive-compulsive disorders in dogs and cats. *Vet. Clin. N. Am.:Sm. Anim. Prakt.* 21: 401-413.

Markowitz H. (1979). Environmental enrichment and behavioral engineering for captive primates. In: J. Erwin, R.L. Maple, G. Mitchell (Eds), *Captivity and behavior: Primates in breeding colonies, laboratories and zoos* (pp217-238). New York: Van Nostrand Reinhold.

McCune S. (1994) Caged cats: Avoiding problems and providing solutions. *Newsletter of the Companion Animal Study Group* 7: 1-9.

McElroy, L. (1989). Separation anxiety in dogs. *Vet. Tech.* 10 (6) 391-394, Continuing Education Article # 2.

Mertens PA, Unshelm J, (1996). Effects of group and individual housing on the behaviour of kennelled dogs in animal shelters. *Anthrozoos* 9: 40-51.

Mineka S. och Kelly K.A. (1989). The relationship between anxiety, lack of control and loss of control. In: Steptoe A., Appels E. (Eds) *Stress, Personal Control and Health*. Oxford University Press, Oxford, GB. pp 163-191.

- Morgan K. och Tromberg C. (2007). Sources of stress in captivity. *App. Anim. Beh. Sci.* 102, 262-302.
- Novak M.A. och Drewson K.H. (1989). Enriching the life of captive primates: Issues and problems. In E.F. Segel (Ed), *Housing, care and psychological well-being of captive and laboratory primates*. (pp 161-182) Park Ridge, NJ: Noyes.
- O'Farrell V. och Neville P. (1994). *The BSAVA manual of feline behaviour*. Cheltenham, UK: British Small Animal Veterinary Association.
- O'Neill P. (1989). A room with a view for captive primates: issues, goals, related research and strategies. In: Segal, E.F. (Ed.), *Housing, Care, and Psychological Wellbeing of Captive and Laboratory Primates*. Noyes Publications, Park Ridge, NJ, pp 135-160.
- Ottaway D S, Hawkins D M (2003) Cat housing in rescue shelters: A welfare comparison between communal and discrete-unit housing. *Animal Welfare*, 12: 173-189.
- Pal S.K. Ghosh B., Roy S. (1998) Dispersal behaviour of free-ranging dogs (*Canis familiaris*) in relation to age, sex, season and dispersal distance. *App. Anim. Beh. Sci.* 61 123-132.
- Pal S.K. (2005). Parental care in free-ranging dogs, *Canis familiaris*. *App. Anim. Beh. Sci.* 90: 31-47
- Rheingold H. och Eckermann C. (1971). Familiar social and nonsocial stimuli and the kitten's response to a strange environment. *Developmental Psychobiology*, 4, pp 71-89.
- Rochlitz I. (2000). Feline Welfare Issues. In: Turner D.C., Bateson P. (Ed) *The domestic cat: the Biology of its Behaviour, 2nd edition* Cambridge University Press. pp 207-226
- Rochlitz I. Comfortable quarters of cats in research institutions.
<http://www.awionline.org/pubs/cq02/Cq-cats.htm>
- Snowdon C. T. och Savage A. (1989). Psychological well-being of captive: General considerations and examples from Callitrichids. In E.F. Segel (Ed), *Housing, care and psychological well-being of captive and laboratory primates*. (pp 75-88) Park Ridge, NJ: Noyes.
- Serpell, J. A. och Jagoe, A. (1995). Early experience and the development of behaviour. In *The Domestic Dog: its evolution, behaviour and interactions with people*. J. A. Serpell (red). Cambridge, Cambridge University Press. ss 79-102.
- Slabbert J M & Rasa O A E (1993). The effect of early separation from the mother on pups in bonding to humans and pup health. *S. Afr. Vet. Ver.* 64 (1): 4-8

- Smith D.F., Durman K.J. Roy D.B., Bradshaw J.w. (1994) Behavioural aspects of the welfare of rescued cats. *The Journal of the Feline Advisory Bureau* 31: 35-28.
- Turner D.C. och Stambach-Geering M.K. (1990) Owner assessment and the ethology of human-cat relationships. In: *Pets, Benefits and Practice*. Burger I.H. (Ed). London: BVA Publications. pp. 25-30.
- Turner D.C. (1995b) The human-cat relationship. In *The Waltham book of human-animal interaction: benefits and responsibilities of pet ownership*, I Robinson (Ed) Oxford: Elsevier Science Ltd. pp 87-97
- Voith V.L. (1985). Attachment of people to companion animals. *Veterinary Clinics of North America (Small Animal Practice)*, 15, 289-95
- Voith V.L. och Borchelt P.L. (1986) Social behaviour of domestic cats. *Compendium on Continuing Education for the Practising Veterinarian*, 8, 637-45.
- Wells DL & Hepper PG. (1998). A note on the influence of visual conspecific contact on the behaviour of sheltered dogs. *App. Anim. Behav. Sci.* 60. 83-88.
- Wells DL, & Hepper PG, (1992). The behaviour of dogs in a rescue shelter. *Animal Welfare* 1: 171-186